

llibertat

òrgan oficial antifeixista del consell municipal

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Carrer de Barcelona, 15 — Telèfon n.º 256

ANY III — Mataró dimecres 25 maig 1938 — NUM. 570

NÚMERO SOLT: 30 cts.
SUBSCRIPCIÓ: 4'00 PESSETES MES

Sembla que Itàlia
vol denunciar la in-
tervenció francesa
a Espanya.
El Duce no s'ho
creu, però.

La sublevació falangista de Pamplona

San Juan de Pie de Puerto.—Les informacions sobre la sublevació de falangistes a Pamplona arribades a França des del territori rebel es confirmen en absolut, ampliant-se amb nous detalls interessants.

Els esdeveniments que es desenvoluparen a Pamplona tenen llurs antecedents i llur origen principal en la invasió italiana del territori espanyol contra la qual es manifesten cada dia més obertament els espanyols de la reraguarda rebel, àdhuc els que es troben al front.

Fa prop de dos mesos

La primera topada seriosa es produí fa aproximadament uns dos mesos. Determinats falangistes molt coneguts a Navarra, dirigits per Gregori Apeztegui, cap de Falange de la regió, organitzaren un cop de mà amb intenció d'apoderar-se de Franco. Descobert a temps, els rebels detingueren Apeztegui i els seus còmplices, falangistes tan coneguts com el pelotari Patrici, Luci Arrieta i el propietari d'un garatge anomenat Zabala, així com 200 falangistes compromesos en el moviment. Tots ells foren empenyats al fort de Sant Cristòfor, vella fortalesa a 8 quilòmetres de Pamplona.

Al fort hi havia ja bastants presoners. Des del començament de la rebel·lió s'havia empresonat allí persones d'esquerra, algunes de les quals condemnades a mort, i també presoners d'Euscadi, Santander i Astúries. En total hi havia més de mil detinguts, entre els quals hi havia persones tan conegudes com el coronel d'artilleria Víctor Carrasco, el qual, essent governador militar de Logroño es negà a sublevar-se, per la qual cosa fou condemnat a mort; després veié commutada aquesta pena per la de cadena perpètua. Estava allí també Andreu Espinosa, el més cèlebre dels alpinistes bascos, l'únic home que ha fet l'ascensió del Kilimandjaro. Hi havia també nombrosos caps i oficials de les milícies del Nord. Amb la detenció dels conspiradors complicats en el cop de mà falangista es produí a Navarra una gran agitació, i començà a circular la consigna que avui tenen gairebé tots els falangistes: «Primer roigs que italians».

El segon, més fort

El segon cop, el més fort, fou el discurs i la detenció del general Yagüe. A partir d'aquest moment la conspiració prengué una gran amplitud. Les autoritats rebels tingueren confidències sobre allò que es preparava, i el dissabte passat tots els automòbils dels pobles fronterers, àdhuc els autobusos de servei públic, quedaren requisats. Tots els cotxes foren portats a Pamplona, al mateix temps que es reforçaven els llocs fronterers amb requetés i guàrdies civils. Amb tot, el cop no ha pogut ésser evitat.

A punta de dia de diumenge, grups de falangistes armats, d'acord amb el cap del fort de Sant Cristòfor, atacaren la guàrdia del dit fort, al mateix temps que l'atacaven des de l'interior

que arribarà per allí, per tal d'inter-nar-se a França, alguns dels fugitius. A Balona la notícia ha desvetllat gran interès. Causa estranyesa, en efecte, que el nombre d'evadits hagi estat tan elevat. D'això es dedueix, evidentment, que l'evasió s'ha efectuat amb la complicitat d'elements influents al camp rebel, la principal característica de la qual és la unió de tots els elements genuïnament espanyols per tal de foragitar del territori nacional els estrangers. Es posa de manifest àdhuc, que els elements falangistes es manifesten partidaris de unir-se amb els elements republicans, si amb això tinguessin la seguretat de poder expulsar d'Espanya els italians i els alemanys.

Més incidents

Dilluns es deia que alguns evadits havien passat la frontera. Tots els informes que posseïm indiquen que els sublevats (perquè no es tracta simplement d'una fuga, sinó d'una sublevació) cerquen per tots els milijans estendre la a altres llocs del territori rebel. Aprofitant que la majoria de les forces de Franco s'han concentrat a la frontera, els fugitius s'han dividit en grups que, en contacte amb altres compromesos de l'exterior, tracten d'estendre la sublevació a Saragossa, Logronyo, Gulpúscoa i pobles de la ribera de Navarra. També sembla que alguns elements que es troben al costat de Franco no són estranys a la conspiració, la qual té més abast del que hom suposava en un principi.

Abans d'anir a ahir matí han circulat notícies d'haver-se produït incidents a San Sebastián i a Saragossa; però aquestes notícies no han estat confirmades.

«Ordres» de les autoritats rebels per a la captura dels evadits de Pamplona

BAIONA.—Sembla confirmar-se el rumor circulat ahir matí a la zona fronterera, segons el qual durant la darrera nit havien fugit de la presó de Sant Cristòfor, de Pamplona, un gran contingent de presoners de guerra governamentals.

Les forces franquistes que custodien la frontera no han desmentit el rumor: Al contrari, s'assegura que la xifra dels evadits oscil·la entre els 300 i els 500.

Les «autoritats» rebels han circulat ordres per a la captura dels evadits. A la zona muntanyenca prop de la frontera s'han disposat considerables contingents de tropes i falangistes, per a tractar de detenir els fugitius.

De totes maneres, a Saint-Jean-Pied-de-Port es té el convenciment

que arribarà per allí, per tal d'inter-nar-se a França, alguns dels fugitius.

A Balona la notícia ha desvetllat gran interès. Causa estranyesa, en efecte, que el nombre d'evadits hagi estat tan elevat. D'això es dedueix, evidentment, que l'evasió s'ha efectuat amb la complicitat d'elements influents al camp rebel, la principal característica de la qual és la unió de tots els elements genuïnament espanyols per tal de foragitar del territori nacional els estrangers. Es posa de manifest àdhuc, que els elements falangistes es manifesten partidaris de unir-se amb els elements republicans, si amb això tinguessin la seguretat de poder expulsar d'Espanya els italians i els alemanys.

L'evasió dels 500 presoners governamentals és interpretada a Balona com un indicí d'aquest creixent esperit antitalià i antialemany.

PARIS.—La premsa francesa de ahir tarda publica informacions de Balona en les quals es confirma la sublevació i fugida dels detinguts polítics de la presó de Sant Cristòfor, a quatre quilòmetres de Pamplona.

Un dels evadits ha aconseguit ja passar la frontera, malgrat la vigilància dels facciosos, i s'ha presentat a la policia francesa. Els soldats franquistes de la frontera han confirmat la sublevació, però no han donat detalls.

Una informació de Balona a «Ce-Soir» diu que la població francesa de Saint Jean Pied de Port espera amb ansietat l'arribada de nous evadits.

Informacions de Londres asseguren que les autoritats faccioses solament han assolit detenir vuitanta cinc dels evadits. Segons les informacions angleses, es tracta de presoners de guerra, els quals, en sublevar-se, han posat en llibertat dos mil presoners polítics, gran part dels quals republicans, i que han rebut ajut de la població civil. Cinc-cents dels fugitius van armats. El governador de la preso fou mort en tractar de telefonar per tal de demanar reforços.

Aquest número ha estat sotmès a la censura

Informació local

DIETARI

Això que cada dia hagi d'escriure, no està gens ni mica bé.

Peiqüè vosstès, els que estan subscrits o compren el diari, si no el volen llegir, no el llegeixen i es queden tan frescos.

El pobre que l'ha d'escriure, en canvi, i el que l'ha de compondre, no tenen més remei: tant si en tenen ganes com no... a treballar.

No s'hi val, vaja!

Després de dinar, és molt empipador posar-se de cap a la feina.

Abans—quan menjàvem gra fort i ens fumàvem aquelles fartes—després de dinar, el cervell estava a tot peit i les idees no rajaven.

Ara tampoc no ragen.

Perquè allà on no n'hi ha...

I avui hauria de rajar.

Perquè avui—oh miracle!—hi ha hagut sardina a divuit rals.

¿Es que s'ha acabat la sal?

¿O és que ja no saben el què fei amb els bitllets?

¿Sembla difícil escriure, veïtat?

Doncs no ho és gens.

Es diuen quatre nicieses i ja està.

El difícil, però, és saber les dir les quatre nicieses.

Puix que escriure seriosament és una cosa que la sap fer tothom.—H.

MORALS PAREJA — XERES

Demaneu sempre:

CONYAC POPULAR

CONYAC EXTRA Morales Pareja

CONYAC JULIO CESAR

Dipositari: MARTÍ FITÉ — MATARÓ

CUPÓ DELS INVÀLIDS. — En el sorteig efectuat ahir dia 24, el premi de vint i cinc pessetes ha correspost al número 607.

Els números corresponents, premiats amb tres pessetes, són els següents: 007 107 207 307 407-507 707 807 907.

Per 50 cèntims podeu fer un bon olsequi, amb

ILUMINOS

posre mataroní

Demaneu-los en les bones tendes de queviures. — Fabricats per PASTIS-SERIA BATET.

LA G.E.P.C.I. (U.G.T.) I LA DEPURACIÓ DE LA RERAGUARDA.— La Federació del Maresme, Gremis Entitats de Petits Comerciants Industrials, ha acordat l'expulsió del seu afiliat Pere Barbosa Pons, per haver-se comprovat que dit individu especulava amb les necessitats del públic consumidor venent a preus abusius, sabotejant amb la seva actitud la normalització de la nostra economia.

MANÇANILLA «LA MAJA»

XERES FINÍSSIM «PETRONIO»

MORALS PAREJA — XERES

Dipositari: MARTÍ FITÉ — MATARÓ

Atenció, Empreses Collectivitzades!

El Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya publicava, el dia 9 del corrent, un Decret del Departament d'Economia, en l'articulat del qual hi consta el que segueix:

Art. 6.º En l'ordre comptable i financer de l'empresa, és de la competència de l'interventor, el següent:

a) b) c) d)
(e) Autoritzar amb la seva signatura tots els documents que signifiquin disposició o mobilització de cabals.

Art. 14.º A partir de la data de la publicació d'aquest Decret al DIARI OFICIAL els interventors-delegats en exercici adaptaran llur actuació a les normes ací establertes. Pel que es refereix a la signatura de documents que impliquin mobilització de cabals, caldrà registrar les signatures al Negociat de Legalitzacions del Departament d'Economia i les Banques i establiments de crèdit deixaran d'admetre paper que no porti aquest requisit, trenta dies després de la publicació d'aquest Decret.

En conseqüència, els Delegats de la Generalitat a les Empreses Bancàries i institucions d'Estalvi de Catalunya hauran de tenir cura que, a partir del dia 9 de maig propinent, sigui complimentat l'esperit i lletra del que queda ordenat pel Decret de referència.

Barcelona, 15 d'abril del 1938.

El Cap del Servei Tècnic del Crèdit i de l'Estalvi

Banca Arnús - Banc Espanyol de Crèdit - Banc Hispano Colonial - Banc Urquijo Català - Majó Germans, Banquers - Caixa d'Estalvis de Mataró.

NOTA PREGADA.—Se'ns prega la publicació de la nota següent:

Germandat «El Progreso Mataronés».—Avis.—Havent estat dissolta aquesta Germandat, es fa públic dit acord per mitjà d'aquest avis, per si hi ha alguna persona o entitat que tingui algun crèdit contra la mateixa, ho notifiqui al President de la Junta liquidadora, Anselm Lorenzo, 24, per si hi ha sobrant de subsidis, procedir al prorratgeig entre els creditors.

Passats vuit dies, ens considerarem deslliats de tot compromís.

Ciutat 23 maig 1938.—El President de la Junta liquidadora, Francesc Escarpenter Fors.

—Les restriccions que a la indústria ha imposat la manca de materials, fa que manquin forces articles d'ús domèstic. La Cartuja de Sevilla, però, encara segueix oferint als seus clients un bon assortit d'aquests articles necessaris per a la casa o per a fer un present de bon gust.

AJUNTAMENT DE MATARÓ

Conselleria - Regidoria de Finances i Proveïments
AVIS

Demà dia 26 dels corrents, en els establiments particulars i cooperatius d'aquesta ciutat, es posaran a la venda PATATES a 70 cèntims el quilo.

Mataró a 25 de maig del 1938.—El Conseller Regidor, Josep Calvet.

CONYAC POPULAR

CONYAC EXTRA

CONYAC JULIO CÉSAR

de la casa XERESSANA

MORALES PAREJA

Dipositari: MARTÍ FITÉ — MATARÓ

ALELLA VINÍCOLA

MARFIL — Vi fi de taula
VIOLETA — exquisit gran dolç
GUALDA — qualitat superior sec
CONFITERIA BARBOSA

Si ets patriota,
Si estimes Catalunya,

Allista't als Batallons del Bruc

Centre d'allistament:

CASAL DE LES JOVENTUTS SOCIALISTES UNIFICADES

Informació del dia

Barcelona

Comunicat d'ahir

EXERCIT DE TERRA

EXERCIT DE L'EST.—Al sector de Isona, les nostres tropes han rebutjat un contraatac enemic contra el massís de Sant Cornell i han conquerit els pobles de Sant Romà d'Abella i Basitús.

EXERCIT DE LLEVANT.—La dura pressió rebel al sector de Gúdar obligà les nostres forces a abandonar La Moratilla, posició que fou recuperada, en un enèrgic contraatac. Causarem als facciosos moltes baixes.

Els atacs enemics a l'est de Mosqueruela foren també rebutjats a costa d'un lleuger replegament.

EXERCIT DEL CENTRE.—Al sector de Carabanchel els rebels realitzaren diversos atacs contra algunes de les nostres posicions d'aquella zona i aconseguiren ocupar-ne una que fou immediatament reconquistada per les tropes lleials, les quals feren fugir els facciosos.

EXERCIT D'ANDALUSIA.—En un cop de mà realitzat simultàniament per terra i per mar, sobre el fort Corchuna, a l'est del far Calahonda, sector de Motril, les nostres tropes capturaren la seva guarnició íntegra i posaren en llibertat tres-cents presoners asturians que els facciosos de dicaven a treballs de fortificació.

EXERCIT D'EXTREMADURA.—Sense notícies d'interès.

AVIACIÓ

Es reben noves informacions sobre l'important combat aeri que tingué lloc ahir al front de l'Est, el qual durà des de les 15:20 fins a les 16:30 hores.

Foren abatuts els següents aparells enemics: Un «Fiat» al sud de Linyola; un altre a les proximitats de les llacunes situades al sud d'Ivarç d'Irgell; un altre a les proximitats de Montgal; un altre al nord de Lleida; un altre prop de Cubells; quatre a les proximitats de Balaguer; un altre prop de Bellmunt; un altre prop de Barbens; un altre a Torrelamao; un altre a Menarguens, al costat del riu; un altre a l'est de Belvis; un altre a les proximitats de Belcasin; un altre als afores de Vallfogona i un bimotor al nord de Balaguer.

Han estat fets presoners dos pilots que es llançaren en paracaigudes, tots dos de nacionalitat italiana.

Nosaltres hem perdut tres «mosques», dos dels quals han caigut a

les nostres línies; resultà mort un pilot i l'altre ferit.

NOTA DE LA COMANDANCIA MILITAR D'ALMERIA

La Comandància Militar d'Almeria ha facilitat la següent nota:

A les 7:30 del matí del dia 23 i amb el més falaguer èxit, es portà a efecte un audaç cop de mà realitzat per forces del 23 Cos d'Exèrcit en el front de Motril, havent aconseguit, després de conquerir una posició enemiga i fer presoners els que la defensaven, rescatar tres-cents valents asturians que el feixisme retenia presoners, obligant-los a treballs de fortificació i essent durament maltractats.

L'operació consistí en arribar per la reraguarda enemiga al lloc on estaven els presoners i llurs guardians, detenint-los, i moments després atacar a l'enemic per l'avantguarda i la reraguarda, donant pas a les nostres línies als captius, els quals es troben entre nosaltres, i fent presoners els guardes que els custodiaven.

La Justícia

El Tribunal permanent de guàrdia ha imposat les penyes següents per venda de gèneres a preus abusius:

A Jaume Tiro, deu mil pessetes.

A Joan Ibern, dues mil.

I Casa Deulofeu, deu mil.

Antoni Arias, ha estat absolt.—Fabra.

Explosió

A l'entressol de la casa número 30 del carrer de Carrèta ha fet explosió un fogó de gasolina, produint greus cremades al matrimoni Pere Torralba, de 56 anys, i Libèria Altaba, de 32.

Han estat assistits al dispensari del districte.—Fabra.

El Tribunal de comptes

El senyor Martínez Barrio ha presidit una reunió del Tribunal de Comptes de la República, el qual ha despatxat diversos assumptes de tràmit.—Fabra.

Parlament de la República

El President de les Corts, senyor Martínez Barrio, ha estat visitat pel degà del Col·legi d'Advocats, senyor Moles.—Fabra.

Presidència de la Generalitat

El President de Catalunya, senyor Lluís Companys, després de treballar en diversos afers de Presidència, ha rebut la visita dels generals Martínez Monje i Martínez Cabrera i els senyors Serra Hunter, Pérez Farràs i Sanillán.—Fabra.

Governació

El Conseller de Governació de la Generalitat, ha despatxat amb els directors generals d'Administració Local i d'Assistència Social.

Ha rebut una comissió de l'Ajuntament de Campdevanó, l'administrador dels camps de treball i el comandant Vázquez López.—Fabra.

Estranger

BAYONA.—Els evadits de la presó de Pamplona són 1.500.

S'apoderaren de les armes dels guàrdies de la presó i en la lluita resultaren varis morts i ferits.

Quatre-cents dels fugitius foren empresonats novament i la resta fins a 1.100 marxà cap a la frontera francesa, tancant los el pas dos batallons d'Infanteria amb els quals estant lluitant.—Fabra.

Els cedillistes

MÉXIC.—L'Administració de Defensa comunica que s'han rendit 1.200 partidaris del general Cedillo.

El coronel Metro, ex governador de San Luis de Potosí i tots els oficials que han participat en el moviment, han estat destituïts.—Fabra.

Com acabarà això?

PRAGA.—El cap del Govern ha invitat a tots els periòdics a publicar una informació relativa a la manca de consistència dels rumors que hom fa circular respecte a determinada actitud de varis membres del ministeri.

Aquests rumors obeeixen a activitats subversives emprades a diverses regions txeques i el Govern invita als ciutadans a denunciar aquelles activitats.

Segons un comunicat oficial, el senyor Hoiza ha conferenciat extensament amb els representants d'Anglaterra i França.

També ha presidit una reunió del Gabinet en la qual s'ha parlat de política interior i exterior.

Ha acabat la redacció de l'estatut i de la llei lingüística, els quals seran presentats al Parlament, creient-se que això contribuirà a evitar confusions.—Fabra.

Més raons

VARSOVIA.—S'han reproduït els incidents entre el bisbe de Danzing i el Senat, a conseqüència d'haver-se prohibit l'ensenyança religiosa a les escoles.—Fabra.

Pena de mort

BUCAREST.—El govern ha decidit implantar la pena de mort, la qual serà imposada als qui atemptin contra el rei, la seva família, caps d'estats estrangers i alts dignataris.

També seran condemnats a la darrera pena aquells que cometin furtis amb assassinat.

Aquesta llei tindrà vigència un any després d'haver estat publicada en el diari oficial.—Fabra.

Intent de rapte

LONDRES.—El magnat de l'automòbil i gran filàntrop, Lord Nuffield, ha estat víctima d'un intent de rapte.

Mentre permaneixia treballant en el seu despatx i quan ja totes les dependències de la fàbrica restaven tancades, dos desconeguts hi han entrat obligant-lo a seguir los.

El senyor Nuffield, però, ha cridat demanant socors i un amic que l'esperava ha pogut avisar la policia.

Els dos maifactors han estat detinguts.—Fabra.

Jove empleat discret

deslaja habitació, solament per a dormir, i situada en lloc cèntric.

Per ofertes escripture urgentment a Anuncis LLIBERTAT n.º 234.

IMPREMTA MINERVA.—MATARÓ

Dr. J. Barba Riera

Inspector Municipal de Sanitat — Metge de l'Hospital Cívic

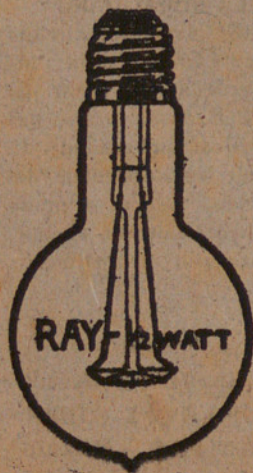
ESPECIALISTA EN

GOLA - NAS - ORELLES

Visita: Dimarts, dijous i dissabtes, de 4 a 6 - Econòmica, de 6 a 8
Dimegnes, de 9 a 12

FERMI GALAN, 419, pral. (cantonada Lepant)

MATARÓ

MILESA

Fabricadora Ibèrica de Lámparas Eléctricas S. A.

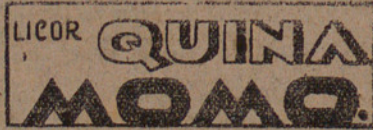
Bombetes de tots els tipus

Usuals: «Pera», «1/2 watt», «Standard», «Opalines», «Llum del dia».

De fantasia: «Flames», «Esfèriques», «Perfums», «Cilíndriques», «Xinxetes», etc.

Fàbrica a Mataró:

FRANCESC LAYRET (Dada 3)
Telef. 108

SAL - RAYMEL

Natural, pura de mar

Demani preus a MAURÍ COMAS
Ronda de Prim, 1 — Mataró